

daug kur atlikti eksperimentai rodo, kad daugeliu atvejų atsakymas priklauso ir nuo jo pateikimo formos, ir nuo informuotumo lygio.

Visuomenės nuomonė neabejotinai turi įtakos ir tam, jog pačios įtakingiausios partijos (LKDP, LDDP, CS, TS(LK), LSDP) savo programiniuose dokumentuose stengiasi neatspindėti savo požiūrio į mirties bausmę. Tik Lietuvos liberalų sąjunga yra pasisakiusi prieš mirties bausmės vykdymą, o kai kurios iš mažesnių partijų, atvirksčiai, net kalba apie jos išplėtimą. Tam tikra dalis partijų mano, kad šis klausimas turėtų būti sprendžiamas referendumu. Mano požiūriu, tai pats netinkamiausias (arba ilgiausias) kelias, tačiau yra gerai jau tai, kad politikai pradeda šia tema kalbėti. Neabejoju, jog būtinos plačios ir vidinės partinės diskusijos, ir diskusijos tarp partijų, nes galutinį sprendimą turės priimti ir partijos, ir atskiri politikai.

Kartais užduodu sau klausimą, ar galėčiau ramiai samprotauti, jeigu vienas iš nukentėjusiųjų būtų man artimas žmogus? Nežinau, tačiau...

Politikai turi suprasti, jog teisė į gyvybę yra visų žmogaus teisių pagrindas, o todėl mirties bausmės problema negali būti vien teisinė - kovos su nusikalstamumu problema - tai moralinė, bendražmogiškoji problema, problema, kurios neišsprendimas pažeidžia pagrindines žmogaus teises, kurias turi ir pats geriausias iš mūsų, ir pats blogiausias iš mūsų.

Prigimtinę žmogaus teisę į gyvybę mums dovanojo ne valstybė, o todėl vargu ar ji turi teisę įgyti pačią didžiausią teisę, maloningai ją mums dovanoti už gerą elgesį, arba sąmoningai šaltakraujiškai ją atimti už blogą.

“Neįtikėtina, bet aš iki šiol niekada nemaščiau, ką reiškia nužudyti sveiką pilno proto žmogų. Kada aš pamačiau, kaip pasmerktasis, apeidamas balą, žengtelėjo į šoną, aš supratau paslaptį - kokia nedovanotina klaida nutraukti gyvybę pačiame jos sužydėjime. Šis žmogus buvo dar gyvas, jis dar nemirė, gyvas, kaip ir mes visi... Jo akys vis dar matė takelį, pilkas sienas, jo smegenys vis dar atsiminė, numatė, samprotavo - netgi apie tai, ar neišlipti į balą. Ir jis, ir mes buvome grupė žmonių,ėjusių kartu, matančių, girdinčių jaučiančių, suprantančių vieną ir tą patį pasaulį. O po keleto minučių kažkas staiga nutruks, ir vieno iš mūsų nebebus - vienu protu, vienu pasauliu bus mažiau.” (Džordžas Orvelas, Didžioji Britanija, vertimas iš rusų kalbos).

Nenorėčiau būti vertinamas kaip minkštaširdis. Tam tikra prasme esu griežtų priemonių šalininkas. Nesuprantu, kodėl policininkas, nuginkluodamas nusikaltėlį, turi rizikuoti savo gyvybe, o ne tuoj pat panaudoti ginklą. Neabejoju, kad kiekvienas užpultasis turi teisę gintis nesirinkdamas priemonių ir nebijodamas, jog valstybė bandys ieškoti priekabių. Tačiau abejoju, ar valstybė iš esmės tokiu pačiu amoraliu būdu kaip ir užpuolikas turi teisę veikti jau neturintį laisvės žmogų.

Prieš keletą dienų lankiausi izoliatoriuje, kuriame laikomi 37 nuteistieji iki gyvos galvos. Po vieną, po du mažame siaurame kambarėlyje su “paraša”, kurio kitaip kaip cementiniu bunkeriu nepavadinsi, kurį palieka tik trumpam, kad galėtų pasivaikščioti kitame, tik nedengtame, cementiniame bunkeryje. Vienas iš jų čia gyvena jau aštuonerius metus. “Žinokite, kad jau po kelerių buvimo tokiomis sąlygomis metų įvyksta psichikos sutrikimai, - sakė mane lydėjęs pareigūnas, - net jeigu jie kada nors išeis, kita jų apgyvendinimo vieta pirmiausia bus psichiatrinė ligoninė.”. Pagalvojau, o gal Lietuvos sąlygomis, esant tokiam Lietuvos požiūriui į juos, mirties bausmė yra geriau?